

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 29

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 13. august 1949

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

TROLARATÍÐIN

Eitt tíðarskeið hevur altíð eyðkenni av einumhvörjum. Henda tíðin, vit hava havt, og sum menn halda er við at hvørva, er eyknevnd trolaratíðin. Og navnið av tí, at trolararnir hava verið á odda í okkara vinnulivi.

Vinnulivið í sínari heild setur merki og spor í eini tíð — um vit kunnu siga, bæði kroppsliga og sálarliga. Og hvørji sjónlig merki hava verið?

Ja, tey hava verið stór og mong; trolaratíðin hevur fyrst og fremst borið merki av peningum. Peningum, sum jagað er eftir, og peningum, sum skapað eru um til virði av ymsum slagi.

Handlar hava staðið at bresta av vörum. Fremmindir menn, rundir, væl í holdum og við tí mjúka, blidliga lagnum, sum eyðkennir hann, ið vinna vil nakað av tær, hava kvikgongdir ferðast í götunum. Gomul, virðismikil blóð hava skúgvad hitt lesandi tilfari í ein krók, tí vörulýsingar frá stórum heildsøluømonnum og handilsvirkjum vilja sleppa frama, og slíkar lýsingar eru ein fragd at lesa hjá keypihugaðum fólki, sum avlop pengar hevur.

Havnir, hús og vegir eru bygd. Hitt almenna hevur havt so stór. peningatöl at vanligir tingmenn illa hava dugað at lesa tey. Landið hevur svomið í milljónum.

Men hvat nú? Nú verður kastað seg eftir trolarum, sum mettað hava alt. Teir hava fært okkum á húsagang. Trolarar, sum vóru einastu fœr, ið verunligavfiskaðu undir krignum, hava fært okkum á húsagang. Teir eru gamalt jarn. Vit skuldu knasa teir sundur og havt teir at sett í bringardarnar at styrkt við? (Tó hvat skulu vit byggja bringardarnar fyri?)

Og hvat skuldu menn havt í staðin fyri? Hvat siga menn, fiskivinnan skal byggja á, nú trolarar og trolaratíð hevur verið eitt fata morgana, sum malið hevur uppi í skýnum og nú er horvið? —

Hetta er livsins gongd. Tá ið vit hava troyst eitt, og tað ikki

hóskar meira, ella tað er tómt, so tveita vit tað. Her á landi hava menn hildið, at sjóvinnan bar alt. Fœrini vóru einki uttan mjólkkyr, sum troystast skuldu, og nú mjólkkin fer at minka, vilja menn einki geva teimum, so tey skulu halda á, og vit kunnu fáa ta dýru mjólk.

Útreiðslurnar til trolvinnu — og ivaleyst til allar vinnur — eru settar upp í ein hogan roka, og nú er leypurin við øllum rokanum við at detta. —

Einki verður bjargað uttan okkurt munandi gerst. Løn hjá trolaramonnum og øðrum fiskimonnum kann ikki setast niður í heilum. Hin vanligi fiskimaðurin vinnur ikki meir, enn hann eigur fyri sít strævna, og vandamikla starv. Tað er aðrastaðni, landsins abyrgdarmenn skulu seta skjótil á.

AGITATIONENS- »FISKERI«

»Dimm.« kastar hesum bladi »Fiskeri« fyri »blandt Aldersrentenydernee«. —

Á ja, »tá ið mold stjeler mold« . . . »Dimm.« hevur alla dagar verið prýdd av ódamligri agitation og »smaglós Reklame«. Hon hevði í gomlum dögum mill. úr Danmark at pynta seg við og ræða tey gomlu við.

Í okkara dögum vendir hon aðrar leiðir og roynir við agitation millum veljararnar at skava útyvir tað, sum sambandsmenn, hennara egnu menn, stemma fyri á Tingi. (Hugsid um pakkalóg og uppskot frá Fær: Fiskasølu um flogferðina til Grønlands!)

Danskir blaðmenn og fígghjarmenn koma higar

Um tann 22. í hs. kemur við »Drott.« rikisdagsins fígghjarmenn at vitja Føroyar. Við henni skulu koma blaðmenn frá »Rigsdagens Presseloge«. — Teir skulu verða her til »Drott.« kemur aftur, og skulu teir fara vitjunarferð ymsa staðni í oyggjunum.

MÓÐURSKIP...

Vit hava frætt um stór skip, sum í ár eru yviri við Grønland og keypa fisk, sum tey fœra til Italien og onnur Miðalhavslond og selja hann har. — Føroyingar selja fisk til hesi skip og fáa ein fastan pris fyri hann. Nú er orðaskifti í blóðunum og aðrastaðni um, hvørt vit tann prisur, Føroyingar fáa, er høgur nokk ella ikki. Mær tykir, at alt tjak hesum viðvikjandi kann avgerast við einum lítlum spurningi, ið ljóðar soleiðis: Halda menn, at útlendingar senda skip til Grønlands av kærleika til Føroyingar ella fyri sjálvir at fáa vinning?

Trýr nakar, at hetta verður gjørt av kærleika til okkara, so er hann brýttari enn hann hevur loyvi til at vera — um hann vil roknast fyri miðalman. Eg eri greiður yvir, at eingin av okkara forrætningsmonnum trýr

nakað tilikt. Spurningurin er so bara, hví teir selja fiskin til hesar millummenn. Svarið er kanska tað, at vit eiga einki skip at senda til Grønlands eftir fiski. Eg eri av tí áskoðan, at hetta man vera hövudsorsökin. Her er altso nakað galið í okkara samfelagi. Hví eiga vit ikki stór móðurskip, sum liggja uppi í Grønlandi um summarid og taka fiskin frá teim skipum, sum ikki sjálv kunna fœra alla teirra veiðu heim? Hövdu vit tilik móðurskip, so kunnu nógvir menn farið yvir við bátum og róð út frá hesum móðurskipum. Tilik skip nýtast ikki at liggja still aðrar ársins tíðir, men kunna tá nýtast sum farma-skip bæði til okkara egnu vörur og at leiga út til aðrar, ið brúk hava fyri teimum.

Nú eru vit í eini tíð við minni peningum enn í bardagatíðini! Tíverri er okkara samfelag stýrt eftir tí kapitalistiska stýrslagnum, og tí fœr størstiparturin av gullinum skeivar leiður heldur enn at koma samfelagnum til góðar.

Í bardagatíðini settu Íslendingar 300 milljónir krónur fastar, soleiðis at tær einans skulu nýtast til at keypa nýmótans skip fyri. Her á landi hava vit gjørt nógv ovligt ið so máta. Javnaðarmenn hövdu uppskot um at stímbra tingið í gulltíðini og goyma peningin til aftaná kriggið. Ein partur av okkara uppskotum varð samtykt, og á tann hátt fingur vit Vinnulánsgrunnin, men hövdu javnaðarmenn haft fleirtal á tingi, so hevði Vinnulánsgrunnurin verið rikari og sterkari í dag enn hann er. Men tað nyttar ikki at gráta um spilla mjólk. Gulltíðin fœr og gulltíðin fœr higar og hagar millum kapitalistiska »hajar«, og vónleyst er tað nokk nú at finna tað aftur; men fyri tí kunna vit ikki dvina. Vit megu halda áfram at skriva, (frh. á 2. síðu)

Ongan heiður fyri ellisrentuna

»Dagbl.« sigur bart út, at Fólkaflókkurin vil ongan heiður bera fyri ellisrentulógina. Har var sannleikin ikki duldur!

Men teir hava havt uppskot til aðra ellisrentulóg, sum gav teim gomlu nógv meir enn henda. Fólkaflókkurin er fjórði flokkur á Tingi, so har kann sigast, at propagandain var fýrfald!

Lesarin, sum hugsar, spyr hvørji uppskot, Fólkaflókkurin hevur lagt fram at fáa pening til hesa gyltu ellisrentu. Eisini til ta helvtina av læraralønnum, sum staturin rindar?

Havnargærðin í Tórshavn

Hesa vikuna eru kistur settar niður, har havnin í Tórshavn verður breiðkað. Tær vera settar frá vinkul-horninum, har havnargærðurin sneiður, og skal so verða bygd 100 m inneftir.

Tað er nógv fyri neyðini at økja havnaplássið. Bæði viðvikjandi bilferðsluni, har ið er so nógv óvtrugt, og so eisini á sjónum. Við hesari havnargærð kemst út á djúpt vatn, so skip

kunnu verða flutt inneftir, og betri rúm verður.

Verkfróðingafelagið Kampsax stendur fyri gerðini. Meginparturin av arbeiðisfólkunum eru danskarakar.